

NOTĂ ANALITICĂ IPRE 7/2020

Un an de la numirea Procurorului General – ce s-a reușit?

Autor: Iulian RUSU

Chișinău, 17 noiembrie 2020

Prezenta notă analizează activitatea organelor procuraturii la un an de la numirea Procurorului General, Alexandr Stoianoglo, prin prisma evoluțiilor pe dosarele de rezonanță, inclusiv din perspectiva cerințelor stabilite de lege, a suspiciunilor de selectivitate asupra unor dosare. La final autorul prezintă o serie de recomandări cu privire la îmbunătățirea în continuare a activității organelor procuraturii.

Una din concluziile principale este că activitatea Procuraturii Generale în ultimul an, deși cunoaște un proces anunțat de depolitizare a dosarelor penale, totuși se remarcă semne de selectivitate prin renunțarea la urmărire penală, învinuire sau inițierea revizuirii unor cauze de rezonanță, ceea ce nu a contribuit la creșterea credibilității Procuraturii în calitate de actor important în sistemul justiției din Moldova, un obiectiv anunțat de noul procuror general la început de mandat.

Acțiunile din interiorul Procuraturii au fost marcate de excluderea unor procurori șefi din cadrul procuraturilor specializate, dar și intentarea de dosare penale pe numele lor. Procuratura s-a confruntat și cu tentative de influențare a procesului de urmărire penală, prin acțiuni ilegale de filare a procurorilor desemnați pe cauze de importanță majoră pentru societate.

Acest document a fost elaborat în cadrul proiectului „Sprijin pentru elaborarea și implementarea politicilor în domeniul justiției în Republica Moldova”, implementat de IPRE în parteneriat cu CRJM, cu sprijinul financiar al

Uniunii Europene. Conținutul documentului este responsabilitatea exclusivă a autorilor și nu reflectă neapărat viziunea Uniunii Europene.

Recomandări:

Considerăm esențiale următoarele acțiuni pentru a crește credibilitatea și susținerea publică pentru activitatea Procuraturii Generale:

- Neadmiterea implicării actorilor din cadrul Procuraturii în acțiuni procesuale în cazul în care aceștia sunt bănuți că ar fi implicați în comiterea de infracțiuni. Procuratura Generală trebuie să asigure publicul că persoanele cu înalte funcții de răspundere din cadrul Procuraturii nu sunt suspectate de lipsă de integritate și de influențare a urmăririi penale pe cauze unde ar putea apărea în calitate de figuranți;
- Excluderea practicii de redirectionare a cauzelor către autorități cu funcții altele decât de urmărire penală, în special în cazul dosarelor sensibile;
- Intensificarea eforturilor de investigare și sancționare a persoanelor implicate în principalele dosare de rezonanță din Moldova („frauda bancară” și „laundromatul rusesc”);
- Revitalizarea activității Procuraturii Anticorupție, în special pe dosare de corupție mare, care ar permite prezentarea unor rezultate palpabile pentru societate;
- Prezentarea detaliată a motivelor și unde este cazul a probelor care stau la baza renunțării de la învinuire, în special pe cauze de rezonanță;
- Consolidarea echipelor de investigație și dotare suficientă pentru a putea investiga eficient și rapid cauzele cu impact sporit pentru societate.

I. Principalele activități pe cauze de rezonanță din ultimul an

1.1. Acțiunile întreprinse în cadrul Procuraturii Anticorupție

(1) Alexandr Stoianoglo a fost numit Procurorul General prin Decretul Președintelui nr. [1334/2019](#) din 29 noiembrie 2019. Procesul de selecție a fost inițiat de Guvernul Sandu și finalizat de Guvernul Chicu. Motivul pentru exprimarea votului de neîncredere Guvernului Sandu a constituit în mod special modul de numire a Procurorului General, fiind discutat și modul în care au fost aplicate punctele de către membrii Comisiei de selecție.

(2) În urma numirii în calitate de Procuror General, Alexandr Stoianoglo a inițiat, imediat după numire, un control al activității procuraturilor specializate, în același timp delegând pe Procurorul Șef al Procuraturii Anticorupție în cadrul Procuraturii Generale într-o secție responsabilă de generalizarea practicii judiciare.

(3) Printre acțiunile întreprinse în sens administrativ constatăm că detașarea unui Șef al unei Procuraturii Specializate a fost contrară mandatului de 5 ani pe care îl deținea Șeful Procuraturii Anticorupție, prevăzut în articolul 25 alin. (4) din Legea nr. 3/2016 cu privire la procuratură. De asemenea, constatăm că norma stabilită în articolul 52 alin. (2) din Legea nr. 3/2016, ce ține de delegarea fără acordul procurorului se face la propunerea Procurorului șef al procuraturii specializate/teritoriale prin ordin al Procurorului General, fiind necesară condiția de insuficiență de personal și locuri vacante în procuratura unde este necesară delegarea. Ordinul Procurorului General nu a întrunit condițiile de necesitate și s-a referit la un Procuror Șef al unei procuraturi specializate, ceea ce exclude aplicarea prevederilor articolului 54 alin. (2) din Legea nr. 3/2016.

(4) Contestările pe care le-a întreprins Procurorul Șef al Procuraturii Anticorupție în instanțele de judecată nu au anulat ordinul Procurorului General. Mai mult, o acțiune în procedură administrativă a fost inițiată, prin care s-a contestat Ordinul de repunere în funcție a lui Viorel Morari, emis de Procurorul General interimar în luna septembrie 2019.

Acțiunea în justiție a fost acceptată, inclusiv prin includerea în calitatea de parte interesată a fostului Procuror Șef al PCCOCS, dl. Nicolae Chitroagă.

(5) La finele lunii decembrie 2019 Procurorul General a [inițiat](#) o cauza penală pe două articole – 327 și 332 din Codul Penal (abuz de serviciu și falsul în acte publice). Ulterior, acesta a fost [suspendat](#) din funcție prin Decizia Consiliului Superior al Procurorilor la 23 ianuarie 2020.

(6) Cauza penală pe capetele de abuz de serviciu și fals în acte publice a fost transmisă în instanța de judecată la finele lunii ianuarie 2020 și se află până în prezent la etapa judiciară.

(7) În luna februarie 2020 o altă cauză a fost [inițiată](#) pe numele lui Viorel Morari pentru îmbogățirea ilicită și spălare de bani. Cauza a fost în cele din urmă clasată în iunie 2020 pe motiv că procurorii nu au colectat probe care ar demonstra comiterea acestor fapte de către Viorel Morari. De asemenea, învinuirea a fost retrasă și față de membrii familiei lui Viorel Morari.

(8) Adjunctul Procurorului Șef al Procuraturii Anticorupție, Octavian Iachimovschi a fost suspendat din funcție în decembrie 2019, Procurorul General argumentând această suspendare din funcție cu necesitatea procurorului de a se implica mai mult în grupul de lucru privind investigarea episoadelor din fraudă bancară. Procurorul Iachimovschi este și până în prezent antrenat în grupul de investigație pe episoade din fraudă bancară.

(9) Mai mulți procurori din cadrul Procuraturii Anticorupție au demisionat din funcție după suspendarea din funcție a lui Viorel Morari. În [spatiul public](#) au apărut informații din surse din cadrul Procuraturii Generale că cel puțin 4 procurori au fost rugați să plece.

(10) În cazul unuia dintre procurori a fost inițiată o cauza penală pe [constrângerea](#) pe recunoașterea vinovăției pe un [dosar de mită de 1,5 mln. MDL](#). PCCOCS a efectuat [perchezitii](#) în oficiul procurorului în luna mai 2020, care ulterior au fost [constatate](#) ca fiind efectuate contrar legii de către Curtea de Apel Chișinău.

(11) Cauza penală inițiată de procurorul Mihai Ivanov a vizat și pe actualul Procuror General adjunct Ruslan Popov, care ar fi fost în spatele celor doi procurori care figurau în calitate de învinuiți în dosarul mitei de 1,5 mln. MDL, instrumentat de procurorul Mihai Ivanov.

(12) Ultimele acțiuni ale Procuraturii în cazul procurorului Ivanov implică și o altă acțiune penală legată de dezvăluirea secretului anchetei penale, pe care acesta ar fi comis-o atunci când a oferit un [interviu](#) unui portal de știri.

1.2. Numirea adjuncților Procurorului General

(13) În termen de o săptămână de la numirea în funcție Procurorul General, dl. Alexandr Stoianoglo a numit în funcție adjuncții săi – Ruslan Popov, Mircea Roșioru și Iurie Perevoznic.

(14) Față de Ruslan Popov există o serie de [suspiciuni](#) legate de averea deținută de acesta. În urma publicării investigațiilor jurnalistice, Procurorul General a [solicitat](#) ANI să verifice averea adjunctului său în ianuarie 2020. Dosarul de verificare al ANI în luna [septembrie 2020](#) era încă în proces de completare.

(15) Între timp, faptul că Procurorul General adjunct era printre persoanele suspectate în dosarul mitei de 1,5 mln. MDL nu au condus la careva acțiuni din partea Procurorului General, cel puțin neimplicarea acestuia în acțiunile de urmărire penală pe numele procurorului Mihai Ivanov.

1.3. Acțiunile întreprinse pe dosare sensibile politic

(16) Procuratura Generală a recepționat mai multe plângeri penale pe numele președintelui Igor Dodon, inclusiv ce țin de [vacanțele de lux](#) ale acestuia și [presupusa finanțare ilegală a Partidului Socialiștilor din Republica Moldova](#). Urmare a înlăturării lui Viorel Morari de la conducerea Procuraturii Anticorupție, în ianuarie 2020 dosarul finanțării ilegale a PSRM a fost [separat](#) de dosarul de [spălare de bani](#), inițiat încă în 2016. În luna mai 2020, Procuratura Anticorupție a dispun [neînceperea](#) urmăririi penale pe suspiciuni de finanțare ilegală a PSRM, fiind constatate informații insuficiente pentru a fi inițiată o cauză penală.

(17) Rămâne neclar de ce Procuratura Anticorupție nu a întreprins acțiuni adiționale pentru a colecta date ce ar confirma finanțarea ilegală. Printre acțiuni au fost menționate analiza rapoartelor ale SPCSB privind tranzacțiile PSRM și ale persoanelor afiliate, dar și rapoartele financiare ale PSRM, inclusiv cele depuse la CEC.

Cu toate acestea, dat fiind prezența presupusă de resurse financiare oferite în numerar, acțiuni

precum analiza structurii de cheltuieli a PSRM raportată la numărul efectiv de persoane implicate în activități de partid nu au fost considerate drept surse pentru a stabili diferență dintre fondurile raportate drept utilizate și cele care ar fi necesare în realitate pentru a întreține un partid politic precum PSRM.

(18) Procuratura Generală a [referit](#) informațiile apărute în public cu privire la vacanțele de lux ale Președintelui Igor Dodon către ANI, stabilind că Procuratura Generală nu dispune de funcții de supraveghere. Cu toate acestea, Procuratura Generală prin procurorul numit pe cauză, în baza prevederilor Codului de Procedură Penală, în speță articolul 263 și 274, urmează să decidă în termen de 30 zile, inclusiv în baza unei plângeri, dacă inițiază sau nu urmărirea penală, fiind necesară o bănuială rezonabilă. Mai mult, în baza articolului 273 din Codul de Procedură Penală Autoritatea Națională de Integritate nu este un organ de constatare, iar verificările pe care le poate face ANI în final nu asigură finalitatea necesară pentru a decide cu privire la începerea sau neînceperea urmăririi penale.

(19) În aceste condiții, Procuratura Generală a ignorat rigorile stabilite de Codul de Procedură Penală, interpretând restrictiv prevederile articolului 274 ale Codului de Procedură Penală.

1.4. Investigarea pe cauze de rezonanță – „frauda bancară”, „landromatul rusesc”, Metalferos S.A. și Loteria Națională.

(20) Pe cauzele legate de fraudă bancară Procuratura Generală a avansat prin [înaintarea învinuirii](#) și [aplicarea sechestrului](#) pe mai multe bunuri ale căror beneficiar efectiv este Vlad Plahotniuc, precum și restructurarea investigației pe fraudă bancară. De asemenea, s-au întreprins acțiuni procesuale de extrădare a acestuia, direcționate spre USA, Cipru și Turcia, însă care nu au fost soldate cu succes. O [investigație jurnalistică](#) a menționat că Vlad Plahotniuc ar fi schimbat acționarii la mai multe persoane juridice ce au fost implicate în fraudă bancară.

(21) De asemenea, Procuratura Generală a inițiat urmărirea penală pe episoade din dosarul [Metalferos S.A.](#) dar și mai recent – investigații pe privatizarea [Loteriei Naționale](#). Ambele cauze îl au în calitate de beneficiar principal pe același Vlad Plahotniuc, dar și anturajul său.

(22) Procuratura Generală a revenit cu privire la cazurile de [filare și intimidare](#) a procurorilor implicați în investigarea fraudei bancare. Se presupune că acțiunile ilegale au fost comise la indicația lui Ilan Șor, un alt figurant important al dosarului fraudei bancare.

(23) Pe dosarul landromatului rusesc Procuratura Generală a solicitat suspendarea executării sentinței de către controversatul om de afaceri Veaceslav Platon. În același timp, acesta rămâne a fi cercetat în stare de libertate pentru o presupusă infracțiune ce ar face parte din dosarul fraudei bancare.

(24) Acțiunile ulterioare ale Procuraturii Generale de [renunțare](#) la învinuire pe numele a 13 judecători din 15 implicați în dosarul landromatului rusesc, pe motiv că nu au fost constatate componente ale infracțiunii ridică semne de întrebare cu privire la acțiunile Procuraturii Generale în contextul cooperării pe urmărirea penală pe care și-a declarat-o Veaceslav Platon pe investigarea fraudei bancare. În aceste condiții, acțiunile care au implicat mai multe investigații în anii 2016-2019 dar și examinarea cauzelor la etapa judiciară au fost desconsiderate.

(25) Nepublicarea deciziei privind renunțarea la învinuire ridică și mai multe suspiciuni cu privire la acțiunile Procuraturii Generale și generează și mai multe întrebări legate de caracterul acțiunilor întreprinse. Această renunțare la învinuire a dus în final la restabilirea în funcție a 5 judecători, care sunt suspecți că nu sunt integri.

(26) Pe de altă parte Consiliul Superior al Magistraturii nu a utilizat alte instrumente precum răspunderea disciplinară a acestor judecători.

Rezultatul restabilirii în funcție este și achitarea salariului pentru ultimii 4 ani pentru cei cinci judecători restabiliți în funcție.

2. Constatări cheie privind activitatea Procuraturii pe parcursul ultimului an

(27) Deși activitatea Procuraturii Generale se manifestă prin mai multă transparență, totuși din cauza unor semne de selectivitate nu s-a remarcat permanent în calitate de actor echidistant. Dosarele sensibile cu un interes public sporit au fost examinate superficial sau prin redirectionarea sesizărilor către alți actori, care nu dispun de competențe instituționale pentru inițierea

investigațiilor penale și nici nu figurează în calitate de organe de constatare. În același timp, ANI în calitate de autoritatea cu funcții de verificare a integrității este limitată în instrumente și nu poate oferi decât constatări în baza datelor disponibile, care sunt limitate.

(28) Spre exemplu, la moment ANI nu poate constata că integritatea unui subiect este compromisă dacă sunt declarate bunuri achiziționate în baza valorii contractuale și nu a celei de piață, nu are la moment posibilitate să obțină informații din afara țării, întrucât nu există acorduri de cooperare care ar permite acest lucru, iar constatările ANI urmează procedura de sancționare stabilită de Legea nr. 132/2016, Legea nr. 133/2016 și Codul Contravențional, care sunt susceptibile de contestare în instanța de judecată.

(29) În aceste condiții, referirea către o autoritate care din punct de vedere procesual penal nu are calitatea de organ de constatare, înseamnă că de fapt Procuratura evită să ia măsurile prevăzute de Codul de Procedură Penală, în speță articolul 274, care pot fi inclusiv și de autosesizare în cazul apariției unor informații publice.

(30) Acțiunile legate de investigarea principalelor dosare de rezonanță, precum dosarul „fraudei bancare” și al „landromatului rusesc” nu au adus finalitatea necesară, în schimb fiind puse în vizor dosare unde este implicat preponderent Vlad Plahotniuc și anturajul său. Renunțarea la învinuire în cazul mai multor persoane (Veaceslav Platon, 13 judecători etc.) nu contribuie la o imagine pozitivă a Procuraturii, aducând prejudicii de imagine întregului sistem al justiției din Moldova.

(31) În același timp, dosarul lui Ilan Șor este tergiversat, fiind aplicate peste 40 de amânări ale examinării apelului, unul dintre motivele principale invocate fiind lipsa expertizei economico-financiare necesare pentru a constata implicarea principalului figurant în episoade din fraudă bancară.

(32) Constatăm de asemenea presiuni aplicate față de procurori pe cauze concrete și considerăm absolut necesare acțiuni prompte de protejare a echipelor de investigație formate din procurori și ofițeri de urmărire penală. O acțiune consolidată din partea Procuraturii Generale și a altor instituții de drept, inclusiv a Serviciului de Informație și Securitate sunt esențiale pentru a proteja actorii implicați în investigarea dosarelor de rezonanță și

a nu permite descurajarea personalului implicat în acțiunile de urmărire penală.

(33) **Modificările** promovate de Procuratura Generală la Legea nr. 3/2016 prin intermediul proiectelor de lege înaintate de Ministerul Justiției, inclusiv excluderea participării Consiliului Superior al Procurorilor la procesul de luare a deciziilor privind transferul procurorilor șefi și a adjuncților acestora sunt contrare Constituției și necesită a fi revizuite în termenii cât mai proximi.

3. Recomandări privind îmbunătățirea activității și imaginii Procuraturii

(33) Considerăm esențiale următoarele acțiuni pentru a crește credibilitatea și susținerea publică pentru activitatea Procuraturii Generale:

a) Neadmiterea implicării actorilor din cadrul Procuraturii în acțiuni procesuale în cazul în care aceștia sunt bănuți că ar fi implicați în comiterea de infracțiuni.

Procuratura Generală trebuie să asigure publicul că persoanele cu înalte funcții de răspundere din

cadrul Procuraturii nu sunt suspectate de lipsă de integritate și de influențare a urmăririi penale pe cauze unde ar putea apărea în calitate de figuranți;

b) Excluderea practicii de redirecționare a cauzelor către autorități cu funcții altele decât de urmărire penală, în special în cazul dosarelor sensibile;

c) Intensificarea eforturilor de investigare și sancționare a persoanelor implicate în principalele dosare de rezonanță din Moldova („frauda bancară” și „laundromatul rusesc”);

d) Revitalizarea activității Procuraturii Anticorupție, în special pe dosare de corupție mare, care ar permite prezentarea unor rezultate palpabile pentru societate;

e) Prezentarea detaliată a motivelor și unde este cazul a probelor care stau la baza renunțării de la învinuire, în special pe cauze de rezonanță;

f) Consolidarea echipelor de investigație și dotare suficientă pentru a putea investiga eficient și rapid cauzele cu impact sporit pentru societate.

Institutul pentru Politici și Reforme Europene (IPRE) a fost înființat în martie 2015 în calitate de centru de analiză și cercetare (eng.: think-tank) independent, non-profit și apolitic. Misiunea IPRE este de a accelera integrarea europeană a Republicii Moldova prin promovarea reformelor sistemice, sporirea democrației participative și consolidarea rolului cetățenilor în procesele decizionale la nivel național și local.

IPRE este membru al Platformei Naționale a Forumului Societății Civile a Parteneriatului Estic (www.eap-csf.eu), co-inițiator al Forumului Parteneriatului Estic al Centrelor de Cercetare (EaP Think-Tank Forum) lansat în anul 2017 la Chișinău.

Adresa: Str. București 90, of. 20
Chișinău, MD-2001, Republica Moldova
Tel.: + 373 22 788 989
E-mail: info@ipre.md
Web: www.ipre.md